

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'DE PEYGAMBERİMİZ



KAVRAMLAR

Merhamet, şefkat, rahmet, âlem, beşir, nezir, salavat, itaat, naat, mevlit, hadis, sünnet.

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- Peygamberimizin âlemlere rahmet olarak gönderildiğini,
- Peygamberimizin müminlere karşı olan şefkat ve merhametini,
- Peygamberimizin insanlara verdiği değeri,
- Peygamberimizin tüm insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderildiğini,
- Peygamberimizin güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildiğini,
- Peygamberimize bağlılık ve itaati,
- Peygamberimize salavat getirmeyi,
- Peygamberimizin güzel ahlak ile ilgili bir hadisini öğreneceğiz.

HAZIRLIK SORULARI

1. Hayatınızdan şefkat ve merhametle ilgili davranış örnekleri bulunuz.
2. “Dünya ahiretin tarlasıdır.” sözünden ne anlıyorsunuz?
3. Sizce insanların sahip olduğu iyi huylar nelerdir? Örnekler veriniz.
4. Peygamberimize olan sevgimizi ve bağlılığımızı sizce nasıl gösterebiliriz?
5. Peygamberimizin ismi anılınca “Sallallahu aleyhi ve sellem” denilmesinin sebebi nedir?

1. Rahmet Peygamberi

Rahmet, bütün varlıkların iyiliğini arzu edip onlara her türlü yardımda bulunma isteği anlamında kullanılmaktadır.¹ Yüce Rabbimiz, kullarına olan sınırsız rahmetinin bir sonucu olarak onları doğru yola iletmek için zaman zaman peygamberler göndermiştir.



Düşünelim Paylaşalım

“Her ümmetin bir peygamberi vardır. Peygamberleri geldiği zaman, aralarında adaletle hükmedilir ve onlara asla zulmedilmez.”

(Yunus suresi, 47. ayet.)

Sizce insanların niçin peygamberlere ihtiyacı vardır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hız. Muhammed’in (s.a.v) peygamber olarak görevlendirildiği toplumda insanların çoğu, büyük yanlışlar içindeydi. Tevhid inancı terk edilmiş, insanlar kendi elleriyle yaptıkları putlara tapmaya başlamışlardı. Sosyal hayatta büyük adaletsizlikler göze çarpıyordu. Toplumda büyük bir ahlaki çöküş söz konusuydu. İnsanların büyük bölümü hak ve adaletten uzaklaşmıştı. Kendileri farkında olmasalar da bir yol göstericiye ihtiyaçları vardı. Kullarını başıboş bırakmayan Rabbimiz, Mekkelileri doğru yola davet etmesi için Hız. Muhammed’i (s.a.v) peygamber olarak gönderdi. Allah Resulü, getirdiği emirlerle insanlara dünyada ve ahirette kurtuluşa ermenin yollarını gösterdi.



Görsel 2.1: Allah (c.c), kullarına peygamberleri aracılığıyla doğru yolu göstermiştir.

Peygamberlerin hepsi, Allah’ın (c.c) kalplerine yerleştirdiği rahmet sayesinde bütün gayretlerini ümmetlerinin kurtuluşu yolunda sarf etmişlerdir. Ancak Peygamberimiz Hız. Muhammed (s.a.v), ümmetine acıma ve şefkat konusunda eşsizdir. Kur’an-ı Kerim’de onun bu özelliğine işaret edilerek şöyle buyrulmuştur: **“(Resulüm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik.”**²

Sevgili Peygamberimiz, Allah Teâlâ’nın sonsuz rahmetinin yeryüzündeki temsilcisidir. İnsanların ilahi rahmetten istifade etmesi için hayatı boyunca olağanüstü çaba harcamıştır. Peygamberimiz o kadar merhametlidir ki kendisine iman edenlerin üstüne titremiş, onların üzülmemesi ve zarar görmemesi için çok titiz davranmıştır. Bunun yanında inanmamakta ısrar edenler adına, ebedî kurtuluş imkânını kaçırdıkları için çok üzülmüştür.³

1 Dinî Terimler Sözlüğü, s .376.

2 Enbiya suresi, 107. ayet.

3 Âdem Apak, Siyer-i Nebi, s. 433-435.

Peygamberimizin insanlık için rahmet oluşu, kendi zamanı ve mekânı ile sınırlı değildir. Onun rahmeti tüm zamanları kuşattığı gibi yeryüzü, gökyüzü ve evrenin tamamını içine alan **âlemi** de kuşatmaktadır. Çünkü onunla gönderilen din, kıyamete kadar yaşayacak olan tüm nesillerin yolunu aydınlatacak mahiyettedir. Getirdiği emir ve yasaklar geçerliliğini hiç kaybetmeyecektir. Kendisine indirilen Kur'an, her dönemin ihtiyacına cevap verebilecek evrensel bir kitaptır. Peygamber Efendimiz, herhangi bir ayırım yapmadan bütün insanlara çağrıda bulunmuştur. Onları birliğe, beraberliğe, kardeşliğe, adalete ve yardımlaşmaya davet etmiştir. O, insanlara ancak bu davete uyarlarsa kurtulabileceklerini hatırlatmıştır.



Okuyalım

...
Şol seni seven kişi, komuş yoluna başı
İki cihan güneşi, sensin yâ Resulallah

Şol seni sevdi Sübhan, oldun kamuya sultan
Canım yoluna kurban, olsun yâ Resulallah

Derviş Yunus'un canı, âlem şefâat kânı
İki cihan sultanı, sensin yâ Resulallah

(Yunus Emre, Divan, s. 275.)



Allah Resulü'nün rahmet peygamberi oluşu yalnızca insanlarla sınırlı değildir. Onun rahmeti hayvanları ve bitkileri de kuşatmaktadır. O, insanlara çevreyi temiz tutmalarını, hayvanları incitmemelerini, doğanın dengesini bozmamalarını tavsiye etmiştir.⁴ Bu tavsiyeler, Peygamberimizin sadece insanlar için değil, bütün varlıklar için rahmet olduğunun açık bir göstergesidir.

2. Şefkat ve Merhamet Peygamberi

Şefkat, sevecenlik ve yumuşak kalpli olmak anlamlarına gelir. **Merhamet** ise acıma duygusuyla iyilik yapmak demektir.⁵ Huzurlu ve sağlıklı bir toplum için insanların şefkatli ve merhametli olması önemlidir. Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şeriflerde şefkat ve merhamete teşvik eden pek çok ifade vardır.



Düşünelim Paylaşalım

Peygamberimiz *"Müminin mümine bağlılığı, taşları birbirine kenetleyen duvar gibidir."* buyurmuş, sonra iki elinin parmaklarını birbirine geçirmiştir.

(Buhârî, Edeb, 56.)

Peygamberimizin yapmış olduğu bu benzetme müminlerin hangi özelliğini vurgulamaktadır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

4 bk. Buhârî, Müsâkât, 9; Tirmizî, Edeb, 41.

5 bk. Mustafa Çağrı, "Merhamet", DİA, C 29, s. 184.

Allah (c.c), **“Sana uyan müminlere (merhamet) kanadını indir.”**⁶ ayetiyle Peygamberimize müminlere karşı merhametli olmasını emretmiştir. Başka bir ayette ise Hz. Peygamber’e şöyle seslenmiştir: **“O vakit Allah’tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın. Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile...”**⁷ Bu ayet, Peygamberimizin şefkat ve merhametinin sahabe üzerindeki etkisini anlatmaktadır. Onun şefkat ve merhameti, kendisiyle ashabe arasındaki bağı kuvvetlendirmiştir. Sahabiler hatalı davranışlarda bulundukları zaman Allah Resulü onların hatalarını düzeltmiş, onlar da o hataları bir daha yapmamaya gayret göstermişlerdir.



Görsel 2.2: Müminler birbirlerinin derterine kayıtsız kalmazlar.

Peygamberimiz, Müslümanlar arasındaki şefkat ve merhamet anlayışının nasıl olması gerektiğine özellikle dikkat çekmiştir. Müslümanların birbirlerinin derterine kayıtsız kalmamaları gerektiğini vurgulayarak şöyle buyurmuştur: **“Müminler birbirini sevmeye ve birbirine merhamet etmeye bir vücudun organlarına benzer. Organlardan biri rahatsızlanırsa diğer organlar da bu rahatsızlıktan dolayı acı çekip uykusuz kalır.”**⁸

Merhamet, günlük yaşantımızda her an iç içe olduğumuz bir duygudur. Annemize yardım etmek, kardeşimize sarılmak, arkadaşımıza zorlandığı derslerde yardımcı olmak merhametli olduğumuzu gösteren davranışlardan bazılarıdır.

Ayrıca bir çiçeğe su vermek, bir kedinin başını okşamak da merhamet duygumuzla ilgilidir.

Sevgili Peygamberimiz, şefkat ve merhamet konusunda en güzel örneğimizdir. Onun Müslümanlara olan şefkat ve merhameti Kur’an-ı Kerim’de şöyle tarif edilmiştir: **“Andolsun, size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün; müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.”**⁹

Peygamber Efendimiz, merhametli olmayı yaşamıyla gösterdiği gibi pek çok hadis-i şerifte de merhametin önemini vurgulamıştır. Örneğin **“Küçüklerimize merhamet etmeyen ve büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.”**¹⁰ buyurmuştur. Başka bir hadis-i şerifte de **“İnsanlara merhamet etmeyenlere Allah merhamet etmez.”**¹¹ buyurarak Allah’ın (c.c) merhametini kazanabilmek için merhametli olmak gerektiğini bildirmiştir.



Görsel 2.3: Müslüman, tüm canlılara karşı merhametlidir.

6 Şuarâ suresi, 215. ayet.

7 Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.

8 Buhârî, Edeb, 27.

9 Tevbe suresi, 128. ayet.

10 Tirmizî, Birr, 15.

11 Buhârî, Tevhid, 2.

Peygamberimizin hayatından aktarılan bazı hatıralar, onun şefkat ve merhametini göstermesi bakımından önemlidir. Bunlardan biri şöyledir:

Akra b. Habis Peygamberimizi torunu Hasan'ı öperken görmüş, "Benim on tane çocuğum var, hiçbirini öpmedim." diyerek şaşkınlığını dile getirmişti. Peygamber Efendimiz ona doğru bakarak "*Merhamet etmeyene merhamet edilmez.*"¹² buyurmuştur.

Sahabinin anlattığına göre "Allah Resulü namaz kıldırırken çocuk ağlaması duyunca kısa sureler okuyarak namazı çabuk bitirirdi."¹³ Sevgili Peygamberimizin bu davranışı hem çocuğa hem de annesine olan merhametinden dolayıdır. Çocuğun üzülmesine ve annesinin huzursuz olmasına gönlü razı olmadığından böyle yapmıştır.



Düşünelim Paylaşalım

Sevgili Peygamberimiz üzgün bir çocuk gördüğünde mutlaka onun yanına gider ve gönlünü alırdı. Şefkatiyle kucak açtığı çocuklardan biri de Beşir b. Akrabe isimli sahabidir. "Beşir'in babası Uhud Savaşı'nda şehit düşmüştü. Bunun üzerine Hz. Peygamber onu ziyarete gitmiş, ağladığını görünce '*Ağlama, benim baban olmamı, Âişe'nin de annen olmasını istemez misin?*' diyerek onu teselli etmiştir."

(Buhârî, Tarihu'l-kebir, C 2, s. 78.)

Peygamberimizin bu davranışı sizce çocuğun duygu dünyasını nasıl etkilemiş olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Müjdeleyen ve Uyarın Peygamber

Peygamberlerin görevlerinden biri de Allah'tan (c.c) aldıkları mesajları insanlara ulaştırmaktır. Yüce Rabbimiz ilk insandan itibaren her topluma bir uyarıcı göndermiştir. Allah (c.c) "**Biz hiçbir memleketi, öğüt vermek üzere (gönderdiğimiz) uyarıcıları (peygamberleri) olmadan helak etmedik...**"¹⁴ buyurmuştur. Bu ayet, bize Allah'ın (c.c.) bir uyarıcı göndermeden kimseyi sorumlu tutmadığını haber vermektedir. Ayette bahsedilen toplumların helak olmasının sebebi, gönderilen peygamberleri yalanlamalarıdır.

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

Görsel 2.4: "İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?"

(Kıyâme suresi, 36. ayet.)

Hız. Muhammed (s.a.v), gönderilen son peygamberdir. O, Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarını insanlara bildirmiş ve onları İslam'a davet etmiştir. Davet sürecinde onun en belirgin özelliği müjdeleyici ve uyarıcı olmasıdır. Kur'an-ı Kerim'de, "**Ey Peygamber; biz seni hakikaten bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik**"¹⁵ ayeti ve buna benzer birçok ayette¹⁶ Peygamberimizin bu özelliğine dikkat çekilmektedir.

¹² Müslim, Fedâil, 65.

¹³ Buhârî, Ezan, 65.

¹⁴ Şuarâ suresi, 208-209. ayetler.

¹⁵ Ahzab suresi, 45. ayet.

¹⁶ bk. Araf suresi, 188. ayet; Sebe suresi, 28. ayet.

Peygamber Efendimiz inananların ahirette en güzel nimetlerle ödüllendirileceklerini müjdelemiştir. Allah'ın (c.c.) emirlerine uymayanları ise dünyada ve ahirette çekecekleri sıkıntılar konusunda uyarmıştır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur:

“İnkâr edenler var ya onları dünya ve ahirette şiddetli bir azaba çarptıracağım; onların hiç yardımcıları da olmayacak. İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince Allah onların mükâfatlarını eksiksiz verecektir...”¹⁷ Başka ayetlerde de aynı konu vurgulanmış, ödül ve cezanın içeriği açıklanmıştır.¹⁸



Bilgi Kutusu

Kur'an-ı Kerim'de uyarıcı anlamında **nezir** ve müjdeleyici anlamında **beşir** kavramları kullanılmıştır. Bu kavramlar ayetlerde çoğunlukla peş peşe gelmiş ve birbirini tamamlamıştır. (Dinî Terimler Sözlüğü, s. 48, 353.)

İslam dini insanlara bazı sorumluluklar yüklemiştir. Sorumluluklarını yerine getirenlerin bunun karşılığında bir ödül beklemesi çok doğaldır. Bir Müslüman için en büyük ödül ise Allah'ın (c.c) rızasını kazanmaktır. Çünkü Rabbimiz razı olacağı kullarına cenneti vadetmiştir. Cennet, insanın sonu olmayan bir hayatta, dilediği tüm nimetlere kavuşacağı yerdir. Allah'ın (c.c) rızasını kazanma arzusu, ilk Müslümanların baskılar karşısında dayanma gücünü arttırmıştı. Her türlü zorluk ve sıkıntıya karşı Müslümanlara her zaman güç vermeye de devam edecektir.



Düşünelim Paylaşalım

Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak isteyen insanın zorluklar karşısındaki tutumu nasıl olmalıdır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Peygamber Efendimiz, kendisinin müjdeleme ve uyarma sorumluluğunu, bir benzetmeyle şöyle anlatmıştır: *“Benim ve sizin durumunuz, (gece) yaktığı ateşe üşüşen pervanelere engel olmaya çalışan adamın durumuna benzer. Ben sizi ateşten korumak için kuşaklarınızdan tutuyorum, siz ise benim elimden kurtulup ateşe girmeye çalışıyorsunuz.”*¹⁹

4. Ahlakı Tamamlayan Peygamber

Ahlak kelimesi, insanın iyi veya kötü olarak nitelendirilmesine yol açan huyları ve ortaya konan davranışları anlatmak için kullanılmaktadır.²⁰ İyi huylu kimselere güzel ahlaklı denir. Güzel ahlaklı olmak, Müslüman olmanın gereklerinden biridir. Müslümanlar için en güzel örnek olan Peygamberimiz, *“Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim.”*²¹

17 Âl-i İmrân suresi, 56-57. ayetler.

18 bk. Âl-i İmrân suresi, 15. ayet; Nisa suresi, 14. ayet.

19 Buhârî, Rikâk, 26.

20 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 12.

21 Mâlik b. Enes, Muvattaa, Hüsnü'l-hulk, 1.

buyurmuştur. Yüce Rabbimiz de Kur'an-ı Kerim'de Peygamberimize hitaben **“Sen el-bette yüce bir ahlak üzeresin.”**²² buyurarak onu övmüştür. Peygamberimiz hayatı boyunca bu ahlakın gerektirdiği gibi yaşamıştır. Rabbimiz başka bir ayette **“Andolsun ki Resulullah, sizin için Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.”**²³ buyurarak bize Peygamberimizi örnek almamızı emretmiştir. Peygamberimiz de **“Sizin en hayırlınız, ahlakı en güzel olanınızdır.”**²⁴ buyurarak Müslümanları da güzel ahlaklı olmaya teşvik etmiştir.



Düşünelim Paylaşalım

Hz. Âişe, Peygamberimizin ahlakı hakkında kendisine bilgi vermesini isteyen birisine **“Sen Kur’an okumaz mısın? Onun ahlakı Kur’an’dı.”** diye cevap vermiştir.

(Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 139.)

**Peygamberimizin Kur’an ahlakına sahip olması ne demektir? Düşüncelerini-
zi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

Peygamber Efendimiz temizliğe önem veren, sade ve temiz giyinen bir insandı. Muhtaçlara yardım eder, hastaları ziyaret ederdi. Yetimlerle yakından ilgilenir, onları koruyup gözetirdi. Ailesine vakit ayırır, kendi işini kendisi yapmaya özen gösterirdi. O; adaletli, dürüst, sözünde duran, cömert, sabırlı, şefkatli, merhametli, mütevazı, güzel sözlü ve vefalı bir insandı. Kısaca güzel ahlakın gerektirdiği tüm iyi huylara sahipti.

Peygamberimizin Ahlakından Örnekler

Peygamber Efendimiz, ömrü boyunca hiç haksızlık yapmamış ve haksızlık yapılmasına da izin vermemiştir. Allah (c.c), Kur'an-ı Kerim'de **“... Hislerinize uyup adaletten sapmayın!..”**²⁵ buyurmaktadır. Peygamberimiz adaletli davranmak için büyük titizlik göstermiş, bizden de aynı titizliği göstermemizi istemiştir. Bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmaktadır: **“Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona haksızlık yapmaz, haksızlık yapılmasına seyirci kalmaz...”**²⁶



Görsel 2.5: Müslüman haksızlık yapmaz, yapılmasına da izin vermez.

22 Kalem suresi, 4. ayet.

23 Ahzab suresi, 21. ayet.

24 Buhârî, Edeb, 38.

25 Nisa suresi, 135. ayet.

26 Müslim, Birr, 32.



Yazalım

“Muhakkak ki Allah; adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder. Çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.” (Nahl suresi, 90. ayet.)

Allah Teâlâ bu ayette dünyada düzeni sağlayabilmek için uymamız gereken esasları sıralamıştır. Ayette Allah'ın (c.c) emrettiği ve yasakladığı davranışlar nelerdir? Yazınız.

ALLAH'IN (c.c) EMRETTİĞİ DAVRANIŞLAR

ALLAH'IN (c.c) YASAKLADIĞI DAVRANIŞLAR

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v), hayatı boyunca doğruluktan ayrılmamıştır. Kimse onun yalan söylediğini duymamıştır. Peygamberimizi inkâr edenler bile ona yalancı diyememişlerdir. Resulullah son nefesine kadar “...Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!”²⁷ ilkesine uygun davranmıştır.

Kendisine “Ey Allah'ın elçisi! İslam hakkında bana öyle bir söz söyle ki artık senden başkasına sormama ihtiyaç kalmasın.” diyen bir kişiye “Allah'a inandım de, sonra dosdoğru ol!”²⁸ cevabını vermiştir. Peygamberimiz, doğruluktan ayrılmadan hayat sürmenin mümkün olduğunu bizlere örnek yaşayışıyla göstermiştir. Bir hadis-i şerifinde doğru sözlü olmakla yalan söylemeyi karşılaştırarak şöyle buyurmuştur: “Doğruluk iyiye, iyilik de cennete götürür. Kişi, doğru söyleye söyleye Allah katında doğru kimseler derecesine yükselir. Yalan ise kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. İnsan yalan söyleye söyleye Allah katında yalancı diye yazılır.”²⁹



Düşünelim Paylaşalım

“Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.” atasözünden ne anlıyorsunuz? Düşüncelerinizi anlatan bir kompozisyon yazınız.

Peygamber Efendimiz düşmanlarına bile dürüst davranmış, verdiği sözden hiçbir zaman dönmemiştir. Müslümanlar da hem Allah'a (c.c) hem de insanlara verdiği sözleri yerine getirmekle sorumludur. Allah (c.c) “... Verdiğiniz sözünü yerine getirin. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir.”³⁰ buyurmuştur.

27 Hud suresi, 112. ayet.

28 Müslim, İman, 62.

29 Buhârî, Edeb, 69; Müslim, Birr, 103, 104.

30 İsra suresi, 34. ayet.



Okuyalım

İnsana sadakat yaraşır görse de ikrah
Yardımcısıdır doğruların Hazreti Allah

(Ziya Paşa, Tercî-i Bend ve Terkîb-i Bend, s. 98.)

Peygamber Efendimizin öne çıkan özelliklerinden birisi de cömertliktir. Peygamberimiz *“Allah cömerttir ve cömertliği sever.”*³¹ buyurmuştur. Allah Resulü, kendisinden bir şey istendiğinde asla geri çevirmezdi. O, insanların en cömertiydi. Müslümanlara da cömert olmalarını tavsiye etmişti.

Müminleri Allah'ın (c.c) rızasına ve ebedî kurtuluşa kavuşturacak yolun cömertlikten geçtiğini bildiren bir çok ayet vardır. Bu ayetlerden birinde Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“O takva sahipleri ki bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar, öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.”³²



Düşünelim Paylaşalım

Peygamberimiz *“Gücün yettiğince ölçülü olarak ver, hayır kapısını kapama. Yoksa Allah da senin hayır kapılarını kapar.”* buyurmuştur.

(Buhârî, Zekât, 26.)

Yukarıdaki hadis-i şerifin bize verdiği mesaj nedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Peygamberimiz selamlaşma konusunda da çok hassas davranır, yolda gördüğü çocuklara bile selam verirdi. Selamlaşmanın insanlar arasındaki sevgiyi artırdığını haber vererek şöyle buyurmuştur: *“İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de gerçek manada iman etmiş olmazsınız. Size yerine getirdiğiniz takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şeyi haber veriyim mi? Aranızda selamı yayınız.”*³³

Rabbimiz Buyuruyor

“Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın yahut aynı ile karşılık verin...” (Nisa suresi 86. ayet.)

31 Tirmizî, Edeb, 41.

32 Âl-i İmrân suresi, 134. ayet.

33 Müslim, İman, 93; Ebu Dâvud, Edeb, 131.



Görsel 2.6: Selamlaşmak aramızdaki sevgiyi artırır.

Güler yüzlü, kibar ve güzel sözlü bir kişi olan Peygamberimiz, Müslümanlara da böyle olmalarını tavsiye etmiştir. “Güzel söz, bir sadakadır.”³⁴ buyurarak güzel söz söylemenin sevap kazandıran bir iyilik olduğunu bildirmiştir. Yalan, iftira, dedikodu ve boş sözlerden uzak durulmasını da tembih ederek “Ya hayır söyle yahut sus!”³⁵ buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz, kendini övmekten hoşlanmayan mütevazı bir insandı. Bir topluluk içine girdiğinde ayağa kalkılmasını ve kendisine yer verilmesini istemez, boş bulduğu yere otururdu. Bunun yanında kendisini ziyarete gelenleri karşılar ve onlara ıkranda bulunurdu.³⁶

Peygamber Efendimiz kendisine yapılan iyiliklere misliyle karşılık veren vefalı bir insandı. Onun hayatı vefa örnekleriyle doludur. Mesela sütannesi Halime’ye ve onun ailesine her zaman yakın ilgi göstermiş ve yeri geldiğinde onlara yardım etmiştir. Küçük-lüğünden beri yanında olan Ümmü Eymen’e (r.a) “Sen benim ikinci annem sayılırsın.” diyerek sevgi ve hürmet göstermiştir.³⁷

Allah Resulü Hz. Hatice’yi vefatından sonra hep hayırla anmıştır. Hz. Hatice’ye olan vefasının bir sonucu olarak onun arkadaşlarına da hürmet göstermiş, onlarla ilgilenmiştir.³⁸



Okuyalım

EŞSİZ VEFA

Peygamberimiz otuzlu yaşlarında iken amcası Ebu Talib’in bir oğlu oldu. Ali adı verilen çocuk büyüyüp beş yaşına geldiği yıl Mekke’de şiddetli bir kıtlık baş gösterdi. İnsanlar, büyük bir geçim sıkıntısı içine düştüler. Ebu Talib de bu sıkıntıdan payına düşeni almıştı. Ailesi kalabalık, çocukları küçüktü. Kendisini Kâbe ve hacıların hizmetine adanmış için geliri de iyiden iyiye azalmıştı. Çevresinde olup bitenlere karşı son derece duyarlı, akrabalık bağları çok sıkı olan Peygamberimiz, durumun farkına varınca amcasını incitmeden yardım etmenin yollarını aramaya başladı. O günün yaşam şartları içinde çocuklarından birinin bakımını üstlenirse amcasının yükünü hafifletebileceğini düşündü. Konuyu eşi Hz. Hatice’ye açtı. Desteğini alınca amcası Hz. Abbas’a gitti:

– *Kardeşin Ebu Talib’in çocukları çoğaldı. Gördüğün gibi şu sıralarda Mekke’de büyük bir kıtlık var. İnsanlar çok zor durumda. Sen de uygun görürsen amcamla görüşüp kendisine yardımcı olalım. Yükünü hafifletmek için çocuklardan birini sen, birini ben yanımıza alalım,* sözleriyle düşüncesini dile getirdi. Tekliften memnun kalan Hz. Abbas, yeğeni ile birlikte kardeşi Ebu Talib’e gitti. Uygun bir dille:

– *Üzerindeki sıkıntı kalkıncaya kadar aileden birilerini yanımıza alıp yükünü hafifletmek istiyoruz, dediler.*

Ebu Talib, duyduğu sözler karşısında duygulandı. Oğlu gibi sevdiği yeğeniyle kardeşinin yüce gönüllülüğünden çok memnun oldu:

– *Âkil ile Talib’i bana bırakın, dedi.*

Abbâs (r.a) Cafer’i, Allah Resulü ise Ali’yi alıp evlerine götürdüler.

(İbn Hişâm, es-Sîre, C 1-2, s. 246-247.)

34 Buhârî, Cihad 128; Müslim, Zekât, 56.

35 Buhârî, Edeb, 31.

36 bk. Tirmizî, Edeb, 13; Ebu Dâvud, Edeb, 94.

37 Müslim, Fedâliu’s-sahabe, 102.

38 Müslim, Fedâliu’s-sahabe, 74-75.

Peygamberimiz, sahip olduğu erdemler sebebiyle insanlar için en güzel örnektir. Güzel ahlakın gerektirdiği bütün özellikleri kendisinde toplamış, ahlakın tamamlayıcısı olmuştur.

5. Peygamberimize Bağlılık ve İtaat

Allah (c.c), kıyamete kadar geçerliliğini koruyacak olan emir ve yasaklarını bizlere Kur'an-ı Kerim'de bildirmiştir. Ancak bazı emirlerin içeriği ayrıntılı bir şekilde anlatılmamıştır. Bu emirleri nasıl yerine getireceğimizi bize Peygamberimiz öğretmiştir. Örneğin, Kur'an-ı Kerim'de namaz kılmak emredilmiştir. Ama namazın nasıl kılınacağı açıklanmamıştır. Müslümanlar, namazların kaç rekât olduğunu ve nasıl kılınacağını Peygamberimizden öğrenmişlerdir. Ona da bunu Cebrail (a.s) aracılığıyla Allah (c.c) bildirmiştir.³⁹ Abdestin nasıl alınacağı, haccın nasıl yapılacağı gibi başka birçok husus da yine Peygamberimiz tarafından öğretilmiştir.



Görsel 2.7: İbadetlerin nasıl yapılacağını bizlere Peygamberimiz öğretmiştir.

Birine **itaat** etmek, onun emir ve yasaklarına uymak demektir.⁴⁰ Kur'an-ı Kerim'de Allah'a (c.c) ve Peygambere itaat ile ilgili birçok ayet vardır. Allah (c.c) **“Ey iman edenler! Allah'a ve Resulüne itaat edin, işittiğiniz hâlde ondan yüz çevirmeyin.”**⁴¹ ayetiyle kendisine ve peygamberine itaati emretmektedir. **“(Resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın...”**⁴² ayeti de Allah'ın (c.c) sevgisini kazanabilmek için O'nun emirlerini bildiren ve uygulayan Hz. Peygamber'e uymak gerektiğini vurgulamaktadır.

39 Buhârî, Bedü'l-halk, 6.

40 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 235.

41 Enfal suresi, 20. ayet.

42 Âl-i İmrân suresi, 31. ayet.



Okuyalım

VESİLETÜ'N-NECÂT'tan

...
 Amine hatun Muhammed annesi
 Ol sadeften doğdu ol dürdanesi
 Ol Rebiülevvel ayın nicesi
 On ikinci gece isneyn gecesi
 Ol gece doğdu ol hayru'l-beşer
 Annesi onda neler gördü neler

...

(Süleyman Çelebi, Mevlid-i Şerif Vesîletü'n-Necât, s. 54.)



Kültürümüzde, Peygamber Efendimize bağlılığımızı ortaya koyan pek çok örnek mevcuttur. Ecdadımız, Peygamber Efendimizin yaşadığı şehirler olan Mekke ve Medine'ye insanlar rahatça ulaşabilsin diye Hicaz demiryolunu inşa etmiştir. Pek çok şair, Hz. Peygamber'in niteliklerini övmek için şiirler yazmıştır. **Naat** adı verilen bu şiirlerin edebiyatımızda çok sayıda örneği vardır.⁴³ Bunun yanında **mevlit** adı verilen uzun şiirlerin de kültürümüzde özel bir yeri bulunmaktadır. Mevlitler; Peygamber Efendimizin doğumunu, doğum sırasında meydana gelen olağanüstü olayları ve hayatından bazı kesitleri anlatan şiirlerdir. Sayıları oldukça fazla olan mevlitlerin, toplumumuzda en yaygın olanı ve en çok sevileni, Süleyman Çelebi tarafından yazılan "Vesîletü'n-Necât" isimli eserdir.⁴⁴

Peygamberimize itaatin Allah'a (c.c) itaatle bir tutulmasının sebebi, onun her zaman Allah'ın (c.c) emirlerine göre hareket ediyor oluşudur. "**O, arzusuna göre konuşmaz, o (Peygamberin bildirdikleri) vahyedilenden başkası değildir.**"⁴⁵ ayeti bu durumu açıkça ifade eder. Ayrıca Peygamberimiz, Allah'ın (c.c) koruması altındadır. Yapmış olduğu küçük hatalar, Rabbimiz tarafından derhal düzeltilmiştir.

Peygamberimize itaat edebilmek için onun sünnetini çok iyi öğrenmek gerekir. Peygamberimizin sünneti olmadan dinimizi doğru bir şekilde yaşamak mümkün değildir. "**Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere itaat edin. İşlerinizi boşa çıkarmayın.**"⁴⁶ ayetindeki emri, ancak onun sünnetini bilerek yerine getirebiliriz.



Bilgi Kutusu

Sünnet; yol, gidişat ve davranış gibi anlamlara gelir. Peygamber Efendimizin sünneti dendiğinde onun yaşam tarzı kastedilir. Peygamberimizin sözleri ve uygulamaları olan sünnetinin yazılı hâline de **hadis** denir. Sahabinin Peygamberimiz tarafından onaylanan davranışları da sünnete ve hadise dâhildir.

(Dinî Terimler Sözlüğü, s. 416.)

43 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 341.

44 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 299.

45 Necd suresi, 3-4. ayetler.

46 Muhammed suresi, 33. ayet.

6. Peygamberimize Salavat

Salavat; dua, rahmet ve yüceltme anlamlarına gelen “salât” kelimesinin çoğuludur.⁴⁷ Peygamberimize salavat getirmek; ona dua etmek, onu övgü ve hayırla anmak demektir. Salavat, Peygamberimize olan sevgimizin ve bağlılığımızın bir ifadesidir.

Peygamberimize salavat getirmek Rabbimizin emridir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri, Peygambere överler. Ey inananlar! Siz de ona salavat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**”⁴⁸



Görsel 2.8: “Şüphesiz Allah ve melekleri, Peygambere salât ederler...”
(Ahzab suresi 56. ayet.)



Araştırılım

Arif Nihat ASYA tarafından yazılan naat, günümüzde en çok bilinen naatlardan biridir. Aşağıda bir bölümü verilen bu naatın tamamını bularak okuyunuz.

NAAT

Seccaden kumlardı
Devirlerden diyarlardan
Gelip göklerde buluşan
Ezanların vardı

Mescit mümin, minber mümin
Taşardı kubbelerden tekbir
Dolardı kubbelere ‘âmin!’
Ve mübarek geceler, dualarımız
Geri gelmeyen dualardı
Geceler ki pırıl pırıl
Kandillerin yanardı

Kapına gelenler Ya Muhammed
-uzaktan yakından-
Mümin döndüler kapından

Besmele ekmeğimizin bereketiydi
İki dünyada aziz ümmet
Muhammed ümmetiydi

Konsun yine pervazlara güvercinler
“Hû hû”lara karışsın
“Âmin”ler
Mübarek akşamdır
Gelin ey Fâtihalar, Yâ-sinler
...

(Arif Nihat Asya, Dualar ve Âminler, s. 62.)

47 Mehmet Suat Mertoğlu, “Salâtü Selam”, DİA, C 36, s. 23.

48 Ahzab suresi, 56. ayet.

Müminlerin salavat getirmesi, Peygambere dua etmeleri ve saygı gösterip onun yolundan gitmeleri anlamındadır. Allah Resulü şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü bana insanların en yakını, bana en çok salavat okuyandır.”⁴⁹ Salavat getirmek, Peygamberimize bağlılığımızı güçlendirir ve bize onu hatırlatarak onun gibi yaşamak için gayret etmemizi sağlar. Böylece İslam’a uygun bir hayat yaşayarak kıyamet günü Peygamberimize yakın olabiliriz.

“Allah’ın rahmeti ve bereketi Muhammed’in, ailesinin ve ona iman edenlerin üzerine olsun.” anlamındaki “Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed” duası en yaygın kullanılan salavat örneğidir. Peygamberimizin adı anıldığında söylediğimiz “Sallallahu aleyhi ve sellem” ifadesi de “Allah’ın selamı ve rahmeti onun üzerine olsun.” demektir. Vefat edenlerin ardından ve cuma günleri öğle ezanından önce okunan salâlar da birer salavat örneğidir.

Peygamberimiz, kendisine nasıl salavat getireceklerini soran bazı sahabilere, salli ve barik dualarını tavsiye etmiştir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرٰهِيْمَ وَ عَلَى آلِ اِبْرٰهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ

“Allah’ım! İbrahim’e ve ailesine rahmet ettiğin gibi Muhammed’e ve onun ailesine de rahmet et. Şüphesiz sen her türlü övgüye layık olansın ve çok yücesin.”

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرٰهِيْمَ وَ عَلَى آلِ اِبْرٰهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ

“Allah’ım! İbrahim’i ve ailesini mübarek kıldığın gibi Muhammed’i ve onun ailesini de mübarek kıl. Şüphesiz sen her türlü övgüye layık olansın ve çok yücesin.”

(Müslim, Salât, 66; Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 1, s. 529.)

Söyleyelim

Kültürümüzde “Salât-ı Ümmiye” olarak bilinen ve büyük bestecilerimizden İtrî tarafından bestelenen salavat çok yaygındır. Bu besteyi dinleyip öğrenerek sınıfta koro halinde söyleyiniz.



Okuyalım

GÜLÜMSEYEN GÜL

Sana her an selam vermek
ne güzel
Her an selamını almak
güzelden de güzel

Adını anarak
Kim gülümseyen
bir gül gösterir
doğan bebeklere
senin yerine?

Hayal edince çocuklarla
Oynadığın bulutsu günleri
Güleriz Zeyneb gibi
Sana koşarız Hüseyin gibi

Çocuk gibi masum
olduğun için mi
En ileri olansın
çocukları sevmeye?

Cennet gerçek dünya gibi
Büyüyünce de
Seni rüyamda
görecek miyim

Cennette yanına
Koşarak gelecek miyim?

Sana her an selam vermek
ne güzel
Her an selamını almak
güzelden de güzel

(Mustafa Ruhi ŞİRİN, İtibar Dergisi, s. 114.)

7. Bir Hadis Öğreniyorum

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Sizden biri, kendisi için istediğini (Müslüman) kardeşi için de istemedikçe (gerçek anlamda) iman etmiş olmaz."

(Buhârî, İman, 7.)

Bir Müslüman olarak bu hayattaki en büyük amacımız Allah'ın (c.c) rızasını kazanmaktır. Bunun için Peygamberimizin gösterdiği güzel ahlak ilkeleri ışığında yaşamaya çalışırız. Birbirimizi Allah (c.c) için sevmek de bu ilkelerden biridir. Allah (c.c) için sevmek, arada bir akrabalık ya da maddi menfaat olmaksızın birbirini sevmek demektir. Birini Allah (c.c) için sevdiğimizde o bizim kardeşimiz olmuştur ve onun için her türlü fedakârlığı yaparız. Sevincini paylaşır, zor durumunda yanında olur, hata yaptığında hatasını düzeltmesini sağlarız.

İyi bir insan olmak için ihtiyacımız olan en temel kural, kendimiz için istediğimizi başkaları için de isteyebilmektir. Bu kurala uyduğumuzda Peygamberimizin önerdiği pek çok erdeme ulaşmış oluruz. Mesela birinin bize kin besleyip kötülük yapmasını istemeyeceğimiz için biz de kimseye kin beslemeyiz. Birinin bize yardım etmesinden memnun olacağımız için biz de ihtiyacı olanlara yardım ederiz. Peygamberimiz, böyle davrandığımızda Allah'ın da (c.c) bize yardım edeceğini müjdeleyerek şöyle buyurmuştur: *"Kim bir Müslüman'ın dünya sıkıntılarından bir sıkıntıyı giderirse Allah da onun kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim darda kalan bir kimsenin işini kolaylaştırırsa Allah da dünya ve ahirette onun işlerini kolaylaştırır. Kim bir Müslüman'ın ayıbını örterse Allah da dünya ve ahirette onun ayıplarını örter. Kul, kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah da onun yardımcısı olur."*⁵⁰

Bir Müslüman için Allah'ın (c.c) yardımından daha kıymetli ne olabilir? Bu yardıma kavuşabilmek ve imanımızı olgunluğa erştirebilmek için yapmamız gereken şey bellidir: bencil olmamak, kendimizi karşımızdakinin yerine koyarak ona göre davranmak. Böyle yaptığımızda Peygamberimizin güzel ahlak ile ilgili tavsiyelerine uymuş olur ve Rabbimizin huzuruna iyi bir Müslüman olarak varırız.



Düşünelim Paylaşalım

Kendimiz için istediklerimizi, Müslüman kardeşlerimiz için de istemek bizi hangi güzel davranışlara yönlendirir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

50 Ebu Dâvud, Edeb, 60; Tirmizî, Birr, 19.

Ölçme - Değerlendirme

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. “(Resulüm!) Biz seni âlemlere ancak olarak gönderdik.”
(En’am suresi, 107. ayet.)
2. “Ben güzel tamamlamak üzere gönderildim.” (Mâlik b. Enes, Muvattaa, Hüsnü’l-hulk, 1.)
3. Kur’an-ı Kerim’de ayrıntılı şekilde yer almayan bazı emirler tarafından açıklanmıştır.
4. Hz. Muhammed’in (s.a.v) niteliklerini övmek için yazılmış adı verilen şiirler Peygamberimize bağlılığımızın bir göstergesidir.

B. Aşağıdaki açık uçlu soruların cevabını ilgili alana yazınız.

5. Peygamberimizin âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olması ne anlama gelir?

.....
.....

6. Peygamberimizin hadislerine göre Müslümanlar arasındaki şefkat ve merhamet anlayışı nasıl olmalıdır?

.....
.....

Ölçme - Değerlendirme

7. Selamlaşmanın insanlar arası ilişkilere olumlu etkileri nelerdir?

.....
.....

8. Hz. Muhammed'in (s.a.v) tevazu sahibi bir insan olduğunu gösteren davranışlarına bir örnek veriniz.

.....
.....

9. Peygamberimizin sünnetini öğrenmek Müslümanlar için neden önemlidir?

.....
.....

10. Birbirini Allah (c.c) için sevmek ne demektir?

.....
.....

11. Peygamberimize salavat getirmek Müslümanlara neler kazandırır?

.....
.....

Ölçme - Değerlendirme

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

12. Peygamber Efendimiz Hz. Hatice'nin vefatından yıllar sonra "Allah'a yemin olsun ki Allah bana Hatice'den daha hayırlısını vermemiştir. İnsanlar beni inkâr ederken o bana inanıp tasdik etti. İnsanlar benden uzak dururken o beni malı ile destekledi. Allah, onun vesilesiyle beni evlatla rızıklandırdı." buyurmuştur. (Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 8, s. 204.)

Yukarıdaki metin, Peygamberimizin güzel huylarından hangisi ile ilgilidir?

- A) Vefası
- B) Dürüstlüğü
- C) Güvenilirliği
- D) Cömertliği

13. Aşağıdakilerden hangisi Peygamberimizin adaletli olduğunu gösteren davranışlarından biridir?

- A) Hiç yalan söylememesi
- B) Haksızlık yapılmasına izin vermemesi
- C) Kendini övmekten hoşlanmaması
- D) Çocuklara selam vermesi

14. Peygamber Efendimiz "Müslüman kardeşini küçük görmesi kişiye kötü-lük olarak yeter." buyurmuştur. (Müslim, Birr, 32.)

Yukarıdaki hadis-i şerif Müslümanları aşağıdaki iyi huylardan hangisine yönlendirmektedir?

- A) Cömertlik
- B) Doğruluk
- C) Adalet
- D) Tevazu

Ölçme - Değerlendirme

15. Peygamberimizin namaz kıldırırken çocuk ağlaması duyduğunda namazı kısa tutması onun aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Cömert olması
- B) Uyarıcı olması
- C) Merhametli olması
- D) Vefalı olması

16. "... Peygamber size ne verdiyse alın, size neyi yasakladıysa ondan da sakının..." (Haşr suresi, 7. ayet.) ayeti aşağıdakilerden hangisini emretmektedir?

- A) Selamlaşmayı
- B) Adaletli olmayı
- C) Peygambere itaati
- D) Peygambere salavatı

17. Peygamberimize itaatin Allah'a (c.c) itaat ile bir tutulmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlara karşı çok merhametli olması
- B) Gönderilen son peygamber olması
- C) Müjdeleyici ve uyarıcı olması
- D) Allah'tan (c.c) aldığı emirler doğrultusunda konuşması

Ölçme - Değerlendirme

“İslam ahlakının en belirgin yönleri, “hasbîlik” yani hiçbir çıkar kaygısı olmadan sırf Allah rızasını gözetmek ve “ihşan” yani kendisi Allah’ı görmese de her an Allah’ın onu gördüğünün bilincinde olmak ve ona göre davranmaktır. Bu, İslam’da ahlak ve iman arasında sıkı bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Allah Teâlâ, “Rabbimiz Allah’tır.” deyip de dosdoğru olanları cennetle müjdelemiştir. Resulullah da, “*Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlak bakımından en güzel olanıdır.*” buyurarak iman ve ahlak birlikteliğine vurgu yapmıştır. Ayrıca ahlakı en güzel olanların, en hayırlı insanlar ve kendisine en sevgili kimseler olduğunu ifade etmiştir.

İslam ahlakında vicdan da göz ardı edilmemiştir. Şuurlu, iman sahibi bir kimse, vicdanına danışarak iyi ve kötüyü birbirinden ayırt edebilir. Çünkü iyilik/sevap, kalbin kendisi ile huzur ve sükûn bulduğu; kötülük/günah ise kalbi huzursuz eden şeydir. Nitekim Hz. Peygamber, “*İyilik güzel ahlaktır. Kötülük ise içini huzursuz eden ve başkalarının bilmesini istemediği şeydir.*” buyurmuştur. Ancak insanın fitratı gereği yanıldığı ve hata ettiği zamanlar olabilmektedir. Böyle bir durumda Allah Resulü şunu tavsiye etmektedir: “*Nerede olursan ol, Allah’a karşı sorumluluğun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlaka uygun biçimde davran!*” Çünkü Allah Teâlâ’nın buyurduğu üzere yapılan hayır ve hasenat, kötülükleri gidermektedir.”

(Hadislerle İslam, C 3, s. 17.)

18, 19 ve 20. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

18. Hz. Peygamber, insanın fitratı gereği yanılıp hata ettiği zamanlarda, bunu telafi etmek için ne yapmasını tavsiye etmiştir?

.....
.....

19. Allah’ın her an bizi gördüğünün bilincinde olmak sizce davranışlarımızı nasıl etkiler?

.....
.....

20. İslam ahlakında vicdanın nasıl bir işlevi vardır?

.....
.....